

Afsender:

GeologiskNyt

C.F. Møllers Alle, bygn. 120

8000 Århus C

Returneres ved varig adresseændring

Vulkanferie i Ungarn

Vulkanen Somló er ruinerne af basaltproppen fra en udslykt vulkan. (Foto: Forfatteren)

Et feltkøkken som Storm P ville have designet det. (Foto: Forfatteren)

Af GeologiskNyts webredaktør, Steen Laursen

En uges familieferie i et tiptop moderne ungarsk sommerhus proppet med legetøj har sin egen charme. Godt vejr, god tid, ungarsk mad på bål, og ungerne elsker det hele. Men en god ferie kræver mere end familien og en nabohøne, som ligner *Archaeopteryx*.

Heldigvis så vi en ægte vulkan på vejen her til lige ved siden af Europe Road 66. Somló hedder den. Fyren er en del af et millioners af år gammelt vulkansk område, som har dannet en lille bjergkæde på nordsiden af Balatonsøen. Nord og vest for søen er landskabet plettet af ensomme vulkaner.

Siden den første basaltiske vulkan byggede sig op her for fem millioner år siden, og den sidste slukkede for blusset for bare en halv million år siden, er der sket meget. Alle de løse udbrudsprodukter som lava og aske er vasket bort fra vulkanerne, og landskabet er nu fladt og ternet af marker. Så i dag er Somló kun den massive prop af magma, som størknede i vulkanens føderør. Lige som alle områdets andre jævnaldrende vulkaner er den i dag et lavt bjerg med en flad top. Lidt hen ad onkel Joakims høje hat.

Lige på kanten af toppen starter en lodret klippe, som er nogle meter høj – typisk lige nok til at man kan komme til skade. Lidt nede går klippen over i en ravine af løse brokker, som er faldet ned fra toppen og nu ligger her til glæde for de lokale vinbønder. Lidt som hvis Joakim gik med både sin egen høj hat og en satyrs vinbladskrans.

Juridisk ekskursion

Med en jurist og en skolelærer som indfødte guider er denne vulkan altså action-alternativet til naboen høne. Somlós klassiske form er rimeligt tydelig på afstand: Den flade top, de skarpe kanter og de skrå sider lidt længere nede. En skov oven for vingårdene skæmmer dog landskabsformerne lidt, så vulkanen ser en anelse sammensunken ud. Ungarerne har anlagt store marker helt hen til foden af ravinen, hvor små vingårde tager over. De emmer langt væk af kollonihave-idyl af standarden fra før boligprisernes himmelflugt. Anført af juristen vælger vi en vingård, hvor konen kokkerer på et komfur, der minder om et minifeltkøkken i Storm P-design. Skorstenen når op i brysthøjde. Manden er stolt af sin vin, som han meget passende kalder "lammehalevin". Vi køber høfligt en liter efter prøvesmagningen – den koster knap en tier. Heldigvis har de lokale butikker en væsentlig bedre vin fra Somló, og den hedder ikke "lammehale".

Hvad opad tabes, skal nedad vendes

Det vulkanske område er pudsigt som så meget andet her på egnen. I forbindelse med, at Afrika og Europa støder sammen, rejser Alperne sig akkompagneret af italienske og græske vulkaner. Men fordi den europæiske plade er en sammenstykning af mange småplader, begyndte dette ungarske område med at hæve sig. Men siden bevægede den underliggende plade sig, og så blev området i stedet strakt i en grad, så skorpen faktisk kun er omkring 25 kilometer tyk. Samtidig overtog de basaltiske vulkaner området.

Geolog på toppen

Selv om Somlós top er rimeligt flad, rager dens midte alligevel op over resten af bjerget, og her har en geolog sat sig fast. Hun har åbnet en beværtning med kolde øl til varme turister. Ikke overraskende er hun svært godt tilfreds med sin lod: En velbesøgt cafe på toppen af en vulkan og rigeligt med koldt øl og lunken vin. Den er faktisk svær at stikke.

Her fra toppen kan man se over til bjergene på nordsiden af Balaton-søen, og flere af dem har den umiskendelige form af en fantasilionærhat med vinløv. En ferie dér byder både på badevand til familien og vulkaner til far, så næste gang tager vi en både/og-ferie. ■